

Łukasz Marszałek

Akademia Pomorska
Słupsk
marszalmen@o2.pl

**ROZWÓJ TURYSTYKI PIESZEJ W REGIONIE SŁUPSKIM
W LATACH 2005-2014 NA PRZYKŁADZIE DZIAŁALNOŚCI
KLUBU TURYSTÓW PIESZYCH „MIKOŁAJEK”**

**THE DEVELOPMENT OF HIKING TOURISM IN THE
SŁUPSK REGION BETWEEN 2005 AND 2014 ON THE BASIS
OF THE ACTIVITIES OF “MIKOŁAJEK” – THE HIKING
TOURISTS CLUB**

Zarys treści: W artykule omówiono rozwój turystyki pieszej w regionie słupskim na przestrzeni 10 lat. Turystykę pieszą przedstawiono jako jedną z najbardziej popularnych form turystyki kwalifikowanej uprawianych na terenie prezentowanego obszaru. Opracowanie wykonano na podstawie danych udostępnionych przez Klub Turystów Piesznych „Mikołajek”, który jest obok PTTK największym popularyzatorem tej formy aktywności w regionie słupskim.

Słowa kluczowe: turystyka kwalifikowana, turystyka piesza, rajd pieszy, Regionalny Oddział PTTK w Słupsku, Klub Turystów Piesznych „Mikołajek”

Key words: qualified tourism, hiking tourism, hiking trips, the Regional Branch of PTTK (Polish Tourism and Sightseeing Society) in Słupsk, the Hiking Tourists Club “Mikołajek”

Wprowadzenie

Studiując literaturę z zakresu turystyki, bardzo często spotkać można wiele definicji określających pojęcie turystyki kwalifikowanej. Według S. Ostrowskiego (1968) „Pod pojęciem turystyki kwalifikowanej rozumiemy te rodzaje turystyki, które dla jej uprawiania wymagają od uczestników pewnej kondycji fizycznej oraz określonej biegłości technicznej w sposobie poruszania się lub posługiwania się niezbędnym sprzętem”. Z kolei uchwała Zarządu Głównego PTTK z dnia 16 grudnia 1973 r.

określa turystykę kwalifikowaną jako „[...] wędrowanie po nizinach, górach i szlakach wodnych, które wymaga sprawności fizycznej i umiejętności pozwalających na pokonanie trudności terenowych i właściwości aury, odporności psychicznej na trudy i przeciwności, jakie stwarza bezpośredni kontakt z przyrodą oraz wiedzy niezbędnej do poznania i przemierzania nieznanymi terenów. Wędrówki te odbywają się przy użyciu odpowiedniego ekwipunku osobistego, a nierzadko i specjalnego sprzętu”. Jest więc turystyka kwalifikowana najwyższą formą uprawiania turystyki, która wymaga od turysty bardzo dobrego przygotowania fizycznego i psychicznego, a także umiejętności posługiwania się sprzętem wymaganym do jej uprawiania (Merski 2002; *Krajoznawstwo i turystyka...* 2003; Mazurski 2006).

Uprawianie turystyki kwalifikowanej jest doskonałą formą spędzania wolnego czasu. Oprócz tego ten rodzaj aktywności odgrywa ogromną rolę w kształtowaniu osobowości uczestnika oraz jego postaw społecznych. Spełnia zatem wśród turystów następujące zadania wychowawcze:

- kształtowanie charakteru, poglądów, systemu wartości, samodzielności oraz współzycia w grupie,
- stymulowanie rozwoju intelektualnego oraz zamiłowań i zainteresowań,
- wyrabianie umiejętności pożytecznego spędzania czasu wolnego, a co za tym idzie podnoszenia umiejętności i sprawności fizycznej, regeneracji organizmu,
- podnoszenie wrażliwości na środowisko przyrodnicze poprzez częste przebywanie na łonie natury, poznanie różnorodnych form ochrony przyrody oraz zasad ekologii i zrównoważonego rozwoju,
- kształtowanie postaw patriotycznych poprzez poznawanie najbliższej okolicy, a także najpiękniejszych i najbardziej interesujących zakątków ojczyzny (Czerwiński 2011; Drogosz 2009; *Krajoznawstwo i turystyka...* 2003).

Do najczęściej uprawianych form turystyki kwalifikowanej zaliczamy turystykę pieszą, rowerową, jeździecką, kajakową, żeglarską, narciarską i motorową. Turystyka piesza jest najpowszechniejsza z nich, na co składa się kilka czynników. Po pierwsze wędrować można wszędzie: na wsi, w mieście, wśród rozmaitych osobliwości przyrody, po wytyczonych szlakach lub po bezdrożach, nad morzem, na nizinach i w górach. Poza tym uprawiać ją można przez cały rok. Zalicza się do niej krótkotrwałe spacerowanie oraz wielodniowe piesze wyprawy. Każdy może w tym uczestniczyć, począwszy od najmłodszych, a skończywszy na najstarszych turystach. Chcąc zacząć maszerować, nie potrzeba specjalnego przygotowania kondycyjnego ani inwestycji finansowych.

Zarys historii Klubu Turystów Pieszyc „Mikołajek”

Regionalny Oddział PTTK w Słupsku swoją działalność w regionie rozpoczął w 1946 r. Od tamtego czasu nieprzerwanie do dzisiaj zajmuje się krzewieniem oraz organizacją turystyki kwalifikowanej w tej części Pomorza. Jedną z pierwszych form zorganizowanej turystyki na ziemi słupskiej była turystyka piesza. Już w 1968 r. przy Oddziale powstał pierwszy na tym obszarze przeznaczony dla miłośników

wędrowania Klub Turystów Pieszych „Mikołajek”. Jego nazwa wywodzi się od występującej na terenie Słowińskiego Parku Narodowego, a będącej pod całkowitą ochroną, rośliny – mikołajka nadmorskiego. Wśród założycieli Klubu znaleźli się m.in. zasłużeni słupszczanie, tacy jak krajoznawcy i działacze kulturalni: Kazimierz Świdorski – nauczyciel oraz Władysław Lachowicz – artysta. Jednym z głównych bodźców mających znaczny wpływ na powstanie Klubu było powołanie do życia Słowińskiego Parku Narodowego w 1967 r. Ze względu na specyfikę parku najlepszą formą poznania tego malowniczego terenu stały się piesze wędrowki. Kilka tygodni po rozpoczęciu działalności KTP „Mikołajek” zorganizował pierwszy w historii rajd pieszy po Słowińskim Parku Narodowym. Udział w nim wzięło 25 uczestników. Tym samym zapoczątkowano okres nieustannej eksploracji ziemi słupskiej i okolic. Podstawową formą organizowania turystyki pieszej przez KTP „Mikołajek” stały się rajdy piesze. Warto tutaj wspomnieć, czym charakteryzuje się ten typ imprezy turystyki kwalifikowanej. Według definicji J. Merskiego (2002) „rajd jest planowaną wędrowką co najmniej kilku grup turystycznych po z góry wyznaczonych lub dowolnych trasach z określonymi w regulaminie zadaniami do wykonania przez wszystkich w grupie”. Podczas trwania rajdu wprowadzane są elementy współzawodnictwa przewidziane dla wszystkich uczestników. W przypadku „Mikołajka” są to różnego rodzaju konkursy o tematyce turystyczno-krajoznawczej. Na zakończenie takiej imprezy wędrujący piechurzy spotykają się na mecie, co stanowi uroczyste zamknięcie wydarzenia.

W kolejnych miesiącach od założenia do Klubu wstępowało coraz więcej nowych członków. Turystyka piesza zaczęła budzić zainteresowanie wśród lokalnej społeczności. Pojawiały się zatem pomysły na coraz to inne imprezy. W 1969 r. zorganizowano pierwszy Rajd Nocny oraz Rajd „W nieznane”. Cechą charakterystyczną Rajdów Nocnych były wędrowki po zmroku, a terminy organizacji często łącznie z datą obchodów nocy świętojańskiej, zwanej również nocą kupały. Istotą Rajdu „W nieznane” był natomiast samodzielny lub grupowy marsz na orientację z użyciem odpowiednich akcesoriów. Te dwie imprezy bardzo szybko znalazły grono sympatyków i dzięki swojej popularności na stałe zagościły w kalendarzu Klubu. Do 1994 r. zorganizowano 23 Rajdy Nocne. W 2009 r. po kilkunastoletniej przerwie Klub przystąpił z sukcesem do ich reaktywacji. Rajdy „W nieznane” z niewielkimi przerwami odbywają się do dzisiaj. Oprócz organizacji turystyki pieszej osoby zrzeszone w Klubie uczestniczyły również w szkoleniach, zdobywając uprawnienia z zakresu turystyki kwalifikowanej, a także w pracach na rzecz Słowińskiego Parku Narodowego oraz związanych z utrzymaniem i odnawianiem szlaków pieszych w regionie. W październiku 1971 r. KTP zorganizował pierwszą w swojej historii imprezę przeznaczoną dla dzieci i młodzieży szkolnej. Odbyła się ona pod nazwą Rajd Młodzieży Szkół Podstawowych Ziemi Słupskiej, a wzięło w niej udział 190 osób. W 1975 r. przygotowano dla turystów nową wędrowkę – Rajd Zimowy. Trasa prowadziła z Dębnicy Kaszubskiej przez Leśny Dwór, Krzynię, wracając z powrotem do Dębnicy. Na starcie pojawiło się 137 uczestników. W historii Klubu warto odnotować również organizację imprez sportowych, jakimi były marsze na orientację. W roku 1976 r. KTP „Mikołajek” zapoczątkował Ogólnopolskie Zloty Turystyczne szlakami

Słowińskiego Parku Narodowego. Celem imprezy było skupienie uczestników uprawiających różne dziedziny turystyki kwalifikowanej na wspólnej eksploracji SPN. W pierwszym wydarzeniu udział wzięło 400 osób. Klub zorganizował 12 takich ogólnopolskich zlotów, a następnie zajął się tym słuński oddział PTTK. „Mikołajek” zaczął natomiast przygotowywać będące częścią wydarzenia rajdy turystyki pieszej. Podkreślić należy, że impreza ta zdobyła sobie wielkie uznanie i odbywa się nieprzerwanie każdego roku włącznie z bieżącym. Oprócz organizowania turystyki w regionie słuńskim członkowie Klubu aktywnie udzielali się również w wielu tego typu wydarzeniach na terenie całego kraju. Rok 1978 to m.in. zapoczątkowanie tradycji „Grzybobrania”, łączącego w sobie elementy rajdu pieszego oraz zawodów w zbieraniu grzybów. Aktualnie ten rodzaj imprezy powraca do kalendarza klubowego. W dniu 26.10.1990 r. w wyniku przekształcenia Zarządu Wojewódzkiego PTTK w Słupsku w Regionalny Oddział PTTK w Słupsku jednostka objęła swoją działalnością teren istniejącego, a dzisiaj byłego już województwa słuńskiego zwanego obecnie w strukturach PTTK regionem słuńskim. Z tego też względu nadrzędnym zadaniem KTP „Mikołajek” stało się organizowanie i prowadzenie specjalistycznej działalności w zakresie turystyki pieszej na tym właśnie obszarze. Jest ono wykonywane poprzez zapisane w regulaminie Klubu cele, wśród których są m.in.:

- poznanie kraju, a w szczególności regionu słuńskiego, jego zabytków, ciekawych miejscowości, walorów przyrodniczych,
- rozwijanie wśród młodzieży zainteresowań krajoznawstwem i turystyką,
- organizacja imprez turystycznych, rajdów, zlotów, wycieczek, wypraw, wyjazdów,
- udzielanie pomocy przy organizowaniu imprez turystyki pieszej przez RO PTTK w Słupsku.

Region słuński dzięki bogactwu środowiska przyrodniczego oraz elementów kulturowych jest obszarem o wybitnych walorach krajoznawczych stwarzającym również doskonałe możliwości wypoczynku, rekreacji oraz uprawiania sportów wodnych. Jednym z atutów tego obszaru umożliwiających aktywne spędzanie wolnego czasu jest sieć szlaków pieszych (ryc. 1). Łączna ich długość na tym terenie wynosi 961,6 km. To właśnie z wykorzystaniem istniejącej infrastruktury szlaków organizowane są wszystkie rajdy piesze KTP „Mikołajek”. Dzięki temu uczestnicy mogą zaznajomić się z nieznanymi sobie atrakcjami turystyczno-krajoznawczymi tej części Pomorza.

Aktualnie KTP „Mikołajek” zrzesza około 60 członków. Jest jednocześnie czołowym i jednym z najbardziej aktywnych organizatorów turystyki pieszej na terenie Pomorza. Systematycznie współpracuje w tym zakresie z Regionalnym Oddziałem PTTK w Słupsku, szkołami i placówkami oświatowymi z terenu powiatu słuńskiego i nie tylko, władzami samorządowymi różnego szczebla, jak również z innymi jednostkami angażującymi się w rozwój turystyki i krajoznawstwa w regionie. Kalendarz imprez klubowych jest obecnie tworzony w oparciu o 6 sztafardowych rajdów: Zimowy, Krajoznawczy, Nadmorski, szlakami Słowińskiego Parku Narodowego, „W nieznanie” oraz Nocny. Oprócz tego „Mikołajek” każdego roku organizuje również wycieczki dla swoich członków oraz imprezy zamawiane przez odbiorców zewnętrznych (głównie szkoły i placówki oświatowe).

Ryc. 1. Szlaki piesze w regionie słupskim
 Fig. 1. Hiking trails in the Słupsk region

Rozwój turystyki pieszej w regionie słupskim w latach 2005-2014

Analizując działalność KTP „Mikołajek” w zakresie organizacji turystyki pieszej w latach 2005-2014 (tab. 1), warto podkreślić, że w tym czasie Klub zorganizował 61 imprez, do których zaliczamy te odbywające się zgodnie z ustalonym kalendarzem oraz ponadprogramowe. Daje to średnio 6 rajdów w skali roku. Najwięcej imprez odbyło się w 2014 r. – 8, z kolei najmniej w roku 2007 – 4. Zmiany w liczbie wydarzeń programowych wynikają z kilku powodów. I tak, np. w latach 2005-2007 Klub borykał się z problemami kadrowymi. Ze względów osobistych z członkostwa zrezygnowało kilku czołowych klubowiczów. Ciężko było zapełnić powstałe luki personalne, zwłaszcza że „Mikołajek” potrzebował specjalistów z uprawnieniami w turystyce pieszej. Sytuacja uległa zmianie w 2008 r., kiedy to kilku młodych klubowiczów zdobyło niezbędne kwalifikacje. Dało to podstawy do stworzenia stabilnego zespołu organizatorskiego, który od tamtego czasu planuje działania klubowe w kolejnych latach. Prowadzenie działalności klubowej jest również warunkowane współpracą z Regionalnym Oddziałem PTTK. W badanym okresie KTP wprowadzał zmiany kalendarza własnych rajdów ze względu na czynne zaangażowanie w organizację imprez oddziałowych. Innym ważnym czynnikiem decydującym o organizacji rajdów są warunki pogodowe. Miały one jednak znikomą wpływ na liczbę przeprowadzonych wycieczek pieszych. W ciągu badanych 10 lat zaledwie 4 imprezy nie odbyły się ze względu na niesprzyjające warunki atmosferyczne. Głównym czynnikiem kształtującym liczbę działań ponadprogramowych jest natomiast to, ile zleceń dotyczących organizacji turystyki pieszej wpływa do zarządu Klubu.

Tabela 1

Liczba rajdów pieszych w latach 2005-2014 organizowanych przez KTP „Mikołajek” (opracowanie własne na podstawie danych KTP „Mikołajek”)

Table 1

The number of hiking trips organised between 2005 and 2014 by KTP (the Hiking Tourists Club) “Mikołajek”

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Imprezy programowe	3	4	3	5	5	5	6	5	5	5
Imprezy ponadprogramowe	2	3	1	2	1	0	0	2	1	3
Razem liczba imprez	5	7	4	7	6	5	6	7	6	8
Razem liczba imprez w latach 2005-2014	61									

Istotnym czynnikiem determinującym rozwój turystyki pieszej w regionie słupskim jest liczba osób uczestniczących w tego typu imprezach. Według danych statystycznych zamieszczonych w tabeli 2 najwięcej uczestników w liczbie 1631 wzięło udział w rajdach zorganizowanych w roku 2014, najmniej natomiast w roku 2007 – 499 osób.

Dokonując porównania tabel 1 i 2, można stwierdzić, że różnice te wynikają z liczby przedsięwzięć organizowanych w wymienionych latach. Jednak nie zawsze liczba imprez przekłada się na liczbę uczestników. Np. w latach 2006, 2008 i 2012 KTP „Mikołajek” przeprowadził łącznie 7 wędrowek. W każdym z tych okresów liczba maszerujących była inna. Najmniejsza w roku 2006 – 978 os., a największa w 2012 – 1309 os. Sytuacja przedstawia się ciekawie również w roku 2009, gdzie podczas 6 imprez osiągnięto niemal identyczny wynik jak w roku poprzednim przy 7 rajdach. Głównym czynnikiem wpływającym na liczbę osób biorących udział w organizowanych wydarzeniach są aktualnie panujące warunki atmosferyczne. Mimo tego, że zazwyczaj imprezy odbywają się zgodnie z ustalonym kalendarzem, nagle załamanie pogody tuż przed terminem wędrowki powoduje wycofywanie się chętnych osób z zaplanowanego uczestnictwa, często kosztem poniesionych opłat wpisowych.

Tabela 2

Liczba uczestników w imprezach turystyki pieszej w latach 2005-2014 organizowanych przez KTP „Mikołajek” (opracowanie własne na podstawie danych KTP „Mikołajek”)

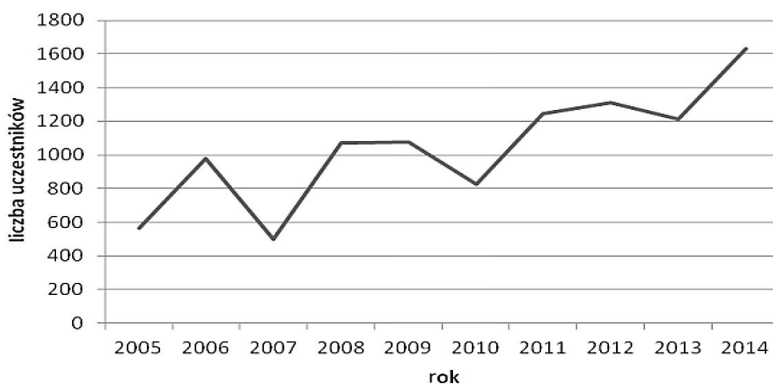
Table 2

The number of participants in the events of hiking tourism character organised between 2005 and 2014 by KTP “Mikołajek”

Impreza	Rok										
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Rajd Zimowy	78	141	-	129	137	135	62	165	153	184	
Rajd Krajoznawczy	-	101	-	123	277	98	152	123	142	150	
Rajd Nadmorski	-	-	-	62	-	-	95	176	145	201	
Rajd szlakami SPN	185	164	149	116	147	119	103	132	49	95	
Rajd „W nieznane”	61	57	135	408	139	263	352	-	-	-	
Rajd Nocny	-	-	21	-	213	212	483	571	559	705	
Inne imprezy piesze	239	515	194	235	166	-	-	142	167	296	
Razem liczba uczestników	563	978	499	1073	1079	827	1247	1309	1215	1631	
Razem uczestników w latach 2005-2014	10 421										
Średnia liczba uczestników na rok w latach 2005-2014	1041,1										

Rycina nr 2 przedstawia krzywą zmiany liczby uczestników turystyki pieszej w opisywanym okresie. Wykazuje ona tendencję wzrostową z niewielkimi spadkami w latach 2007, 2010 i 2013. Łącznie w ciągu opracowywanych dziesięciu lat działalności KTP „Mikołajek” w przeprowadzonych imprezach uczestniczyło 10 421 osób. Średnia liczba wędrujących z Klubem w latach 2005-2014 wyniosła tym samym 1042 turystów.

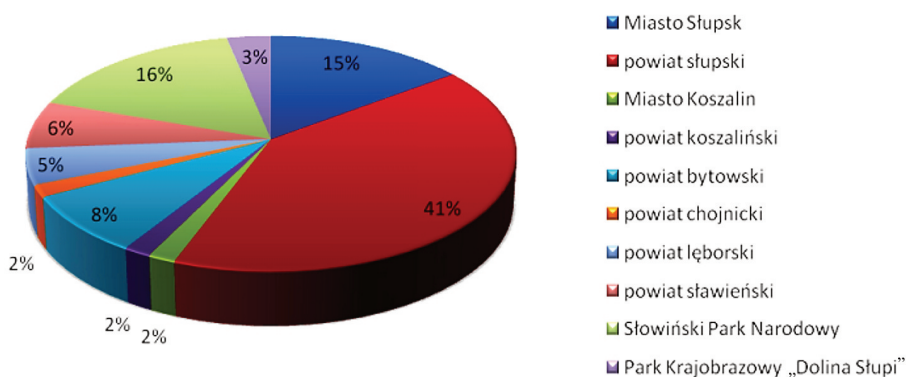
Jak wspomniano wyżej, głównym obszarem organizacji turystyki pieszej przez KTP „Mikołajek” jest region słupski. Warto jednak zwrócić uwagę na to, które miejsca w regionie są najczęściej wykorzystywane do celów turystyki pieszej. Zobrazowano

Ryc. 2. Zmiana liczby uczestników imprez turystyki pieszej organizowanych przez KTP „Mikołajek” w latach 2005-2014 (opracowanie własne na podstawie danych KTP „Mikołajek”)

Fig. 2. Changes in the number of participants in the events of hiking tourism character organised between 2005 and 2014 by KTP “Mikołajek”

to na rycinie nr 3. Według danych przedstawionych przez zarząd Klubu, aż 41% wszystkich rajdów w latach 2005-2014 odbyło się w powiecie słupskim. Z kolei na terenie miasta Słupska przeprowadzono 15% imprez. Zestawienie tych obszarów razem daje nam 56% wycieczek pieszych. Tak wysoki stopień eksploracji tych jednostek wynika z podstawowych założeń filozofii Klubu, która opiera się m.in. na promocji turystycznej Słupska i okolic. Wynika to również z tego, że większość uczestników wędrujących z KTP „Mikołajek” to dzieci i młodzież pochodzące ze słupskich szkół. Tym samym Klub wychodzi naprzeciw założeniom dydaktycznym dotyczącym organizowania turystyki i krajoznawstwa w szkołach. Według tych postanowień poznawanie kraju ojczystego powinno rozpoczynać się od dobrego zaznajomienia się z najbliższym otoczeniem, miejscowością, w której znajduje się szkoła oraz obszarami wokół niej (Denek 1989; Janowski 2003).

Ryc. 3. Obszary organizowania turystyki pieszej przez KTP „Mikołajek” (opracowanie własne na podstawie danych KTP „Mikołajek”)

Fig. 3. The areas of hiking tourism activity conducted by KTP “Mikołajek”

Ważnym celem wędrówek „Mikołajka” jest również Słowiński Park Narodowy (SPN). Na przestrzeni 10 ostatnich lat zorganizowano tam 16% imprez. Zwiększona liczba rajdów na tym obszarze wynika z tradycji i historii Klubu. Ściśle wiąże się to z organizacją pierwszych rajdów pieszych po SPN oraz Ogólnopolskich Złotów Turystycznych Szlakami SPN. Ostatnie wspomniane wydarzenie na stałe wpisało się w działalność Klubu i choć aktualnie jego organizacją zajmuje się Regionalny Oddział PTTK w Słupsku, to KTP dalej aktywnie uczestniczy w przygotowaniach tej imprezy, zwłaszcza przebiegu tras pieszych oraz późniejszym oprowadzaniu turystów po wyznaczonych szlakach. Innym ciekawym obszarem chronionym w regionie jest Park Krajobrazowy „Dolina Słupi”. Przeprowadzono tam 3% pieszych wędrówek.

W omawianym okresie Klub promował turystykę i krajoznawstwo również na terenie powiatów bytowskiego, sławieńskiego i lęborskiego. Odbłyto się tam odpowiednio 8%, 6% i 5% wszystkich rajdów. Działalność klubowa wykraczała również poza granice regionu słupskiego. Wycieczki piesze zorganizowano w Koszalinie, powiatach koszalińskim i chojnickim – łącznie 6%.

Podsumowanie

Region słupski ze względu na bogactwo walorów przyrodniczych i antropogenicznych jest doskonałym miejscem do uprawiania turystyki kwalifikowanej, a w szczególności turystyki pieszej. Dodatkowo sprzyja temu dobrze utrzymana sieć szlaków pieszych (ryc. 1), dzięki której turysta otrzymuje możliwość dotarcia do trudno dostępnych, a zarazem bardzo atrakcyjnych turystycznie i krajobrazowo miejsc. Kolejnym elementem wpływającym na rozwój tej formy aktywności turystycznej jest funkcjonowanie na tym obszarze Klubu Turystów Pieszych „Mikołajek” ściśle współpracującego z Regionalnym Oddziałem PTTK w Słupsku. Od 1968 r. Klub jest tutaj głównym organizatorem i promotorem turystyki pieszej. W całej 47-letniej historii „Mikołajka” zorganizowano 240 imprez pieszych, w których udział wzięło 43 410 turystów. Biorąc pod uwagę lata 2005-2014, łączna liczba odbytych w omawianym okresie wędrówek wyniosła 61, co stanowi 25,4% wszystkich rajdów. Liczba uczestniczących w nich osób to z kolei 10 421 wędrowców, czyli 24% ogółu. Analizując dane statystyczne z działalności KTP w badanym okresie, zauważamy stały wzrost zainteresowania uprawianiem tej formy turystyki kwalifikowanej, co odzwierciedla liczba uczestników poszczególnych imprez. Rekordowy pod tym względem okazał się ostatni 2014 r., gdzie Klub przeprowadził najwięcej rajdów – 8, w których odnotowano również najwyższą frekwencję wynoszącą 1631 piechurów. Świadczy to o stale rosnącym zapotrzebowaniu na tego rodzaju imprezy w regionie słupskim oraz o coraz większej aktywności turystycznej społeczeństwa. Według badań przeprowadzonych przez Wioletę Szymańską turystyka jest bardzo ważnym elementem mającym znaczący wpływ na rozwój ośrodków miejskich na Pomorzu oraz całego tego regionu. Podobne wnioski przedstawia Aneta Marek, opierając się na przykładzie miejscowości z obszaru Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej (Szymańska 2006; Marek, Lewandowski 2011). Wzrost popularności turystyki pieszej jest więc bardzo ważnym sygnałem dla funkcjonujących w regionie słupskim samo-

rządów oraz administratorów wszelkich szlaków i tras pieszych. Jednostki te powinny uwzględnić omawiany rodzaj turystyki kwalifikowanej w planach rozwoju społeczno-gospodarczego tego obszaru. Wiąże się to z dbałością o utrzymanie już istniejącej infrastruktury oraz analizą możliwości zaprojektowania nowych tras, co niewątpliwie podniosłoby także atrakcyjność turystyczno-krajoznawczą tej części Pomorza.

Literatura

- Czerwiński J., 2011, *Podstawy turystyki*, Wrocław-Poznań
- Denek M., 1989, *Krajoznawstwo i turystyka w wychowaniu dzieci i młodzieży szkolnej*, Warszawa
- Drogosz M., 2009, *Krajoznawstwo i turystyka w szkołach i placówkach oświatowych*, Warszawa
- Janowski I., 2003, *Krajoznawstwo i turystyka szkolna*, Kielce
- Krajoznawstwo i turystyka w szkole. Poradnik*, 2003, red. A. Gordon, M. Boguszewski, E. Matusiak-Gordon, Warszawa
- Marek A., Lewandowski W., 2011, *Możliwości rozwoju turystyki kwalifikowanej w Polsce na przykładzie wspinaczki*, *Słupskie Prace Geograficzne*, 8, s. 47-56
- Mazurski K.R., 2006, *Geneza i przemiany turystyki*, Wrocław
- Merski J., 2002, *Turystyka kwalifikowana*, Warszawa
- Ostrowski S., 1968, *Ruch turystyczny w Polsce*, Warszawa
- Szymańska W., 2006, *Funkcja turystyczna jako cel polityki miejskiej wybranych ośrodków Pomorza. W: Idee i praktyczny uniwersalizm geografii. Geografia społeczno-ekonomiczna. Dydaktyka*, red. T. Komornicki, Z. Podgórski, Warszawa, s. 250-256
- Uchwała nr 12/VIII/73 ZG PTTK z dnia 16 grudnia 1973 r. w sprawie wniosków do programu dalszego rozwoju turystyki kwalifikowanej

Summary

This article outlines the development of hiking tourism in the Słupsk region between 2005 and 2014. It is the most popular, the most available, and the safest form of organised tourism. The study was conducted on the basis of the data concerning the activities of the Hiking Tourists Club "Mikołajek" which is located in Słupsk. Undoubtedly, it is the leading hiking tourists club in this area. In the period analysed, there were 61 hiking trips with at least 10,421 participants organised. When the compiled data is taken into consideration, one can observe the development of hiking tourism in this particular region, which is further strengthened by the growing interest in this form of recreation. It is essential, then, to take some action in order to meet the needs of those members of society who wish to participate in the events of hiking tourism character by increasing the number of hiking trips as well as by maintaining and improving hiking trails.